

Motion till riksdagen 2007/08:C371

av Jan Lindholm och Karla López (mp)

Grön bostadspolitik för solidaritet och långsiktighet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om riksdagens bostadspolitiska mål.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den orättvisa skattebelastningen mellan de olika upplåtelseformerna måste korrigeras.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten tar initiativ till ett partnerskap mellan byggindustri och andra aktörer för byggande av fler hyreslägenheter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om finansieringslösningar för byggandet av hyreslägenheter.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om investeringskonton för hyreslägenheter.¹
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sänkt skatt vid självförvaltning i hyresrätter.¹
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i någon form måste lägga till rätta den orättvisa som råder mellan skattebelastning för olika upplåtelseformer.¹
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bruksvärdessystemet och ett hållbart hyrestak.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett statligt initiativ till samordning av insatser från kommuner, bostadsföretag m.fl. för att motverka segregationen och utveckla utsatta områden.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en systematisk genomlysning av resurstilldelningen till olika stadsdelar i större städer.²
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om självförvaltning och inflytande i boendet.

Fel! Okänt namn på

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om erfarenheter av att bekämpa diskriminering på bostadsmarknaden i andra länder.²
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kommunala bostadsförmedlingar.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bygga-bo-dialogen och Boverkets byggregler BBR.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av tydligare regler på fjärrvärmemarknaden.³
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en bygglagstiftning med krav på energiaktiva tak.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vart fjärde tak ska ha solfångare år 2020.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samordnad teknikupphandling.⁴
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att inrätta bostadsförmedling för hemlösa.⁵
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av förtätning av den byggda miljön enligt klimatmålen.

¹ Yrkandena 2 och 5–7 hänvisade till SkU.

² Yrkandena 10 och 12 hänvisade till AU.

³ Yrkande 15 hänvisat till NU.

⁴ Yrkande 18 hänvisat till FiU.

Fel! Okänt namn på

⁵ Yrkande 19 hänvisat till SoU.

Fel! Okänt namn på

Inledning

Rätten till bostad är stadgad såväl i FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna som i svensk grundlag och är en självklar del av vår kultur. Boende lyfts fram som en social rättighet både i FN-deklarationen (artikel 25) och i regeringsformen 1 kap. 2 § första stycket, som anger: ”Det skall särskilt åligga det allmänna att trygga rätten till hälsa, arbete, bostad och utbildning samt att verka för social omsorg och trygghet.”

Riksdagen har fastställt ett bostadspolitiskt mål om att ”alla skall ges förutsättningar att leva i goda bostäder till rimliga kostnader och i en stimulerande och trygg miljö inom ekologiskt hållbara ramar” (2002/03:BoU1). Detta är ett beslut som Miljöpartiet de gröna ställer sig helt bakom.

Samhällsbyggandet måste vara både långsiktigt och solidariskt men samtidigt klara av att möta de behov som är aktuella för stunden. Det är därför viktigt att det byggs bostäder som fyller både dagens och morgondagens behov. Detta anser vi kan genomföras utan att nya grönytor tas i anspråk. De åtgärder som är nödvändiga utifrån ett klimatpolitiskt perspektiv gör det än mer angeläget att bygga för minskat transportarbete. Det innebär förtätningar och mer lokal mångfald i stadens innehåll. Miljöpartiet anser det särskilt viktigt att i statsförnyelsen också fokusera på att bygga enklare och mindre lägenheter.

Vid byggande ska särskild hänsyn givetvis tas till att bygga miljövänligt. Under mandatperioden 2002–2006 byggdes det nära 120 000 nya lägenheter i Sverige och det kommer troligen att behöva byggas minst 40 000 nya lägenheter per år framöver. Lika viktigt som att bygga nytt, är det dock att utnyttja, underhålla och utveckla det befintliga beståndet.

Maktalliansens bostadspolitiska mål

Den bostadspolitik som förs av den nuvarande regeringen för allt längre bort från det bostadspolitiska målet. Den leder till högre kostnader, ökad bostadsbrist och ökad trångboddhet med en växande social segregation som resultat. Den nya bostadspolitiska inriktningen innebär även en kraftig omfördelning från fattiga till rika, vilket gör att de ekonomiska klyftorna i samhället i ett slag har vidgats dramatiskt.

Trots att regeringens dribblande med finansieringen av den avskaffade fastighetsskatten har lett till stor osäkerhet för många så har exempelvis priset på bostadsrätter i Uppsala stigit med 20 % de senaste tre månaderna. Så snabbt kan politik öka klyftorna mellan de som har och de som inte har.

I linje med denna politik föreslår regeringen i sin budgetproposition 2007/08:1 en ändrad målsättning för bostadspolitiken: ”Målet för bostadsfrågor är långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.” Det är lätt att se

att det av regeringen föreslagna målet inte uppfyller det åtagande regering och riksdag ålagt sig själva i regeringsformen.

Konsekvenser av regeringens nya bostadspolitik

Svensk bostadspolitik har blivit alltmer marknadsstyrd och hör idag till de mest marknadsstyrda i jämförbara länder i Europa. Förenklat uttryckt handlar det om att inflytandet för stat och kommun har minskat, medan inflytandet för marknaden och särskilt de större bolagen har ökat. Bidrag har omvandlats till beskattning och kommunernas instrument, planering, markanvisning och kvalitetskontroll, har försvagats. Spekulationsekonomin har bostadsmarknaden i ett järngrepp med höga priser, ekologiskt belastade och utarmade bostadsmiljöer, segregation, utslagning av redan svaga grupper och dålig kvalitet som följd. Regeringens förslag säkerställer i första hand företagarnas och ägarnas trygghet och skyddar kapitalet i stället för mänskliga värden.

Det här får allvarliga följder för de enskilda individerna i form av hemlöshet, bostadslöshet, trångboddhet, bostadsbrist, och för stora grupper går en alltför stor del av inkomsten till att täcka boendekostnaden. Det får också följder för hela samhället i form av minskad rörlighet på arbetsmarknaden, svårighet att få jobb på tillväxtorter, uppskjuten familjebildning och ökad segregation. Det blir dessutom svårt för samhället att klara sina åtaganden inom energisparande, minskad resursförbrukning och för en god miljö när samhällets verktyg inom boende och samhällsplanering reducerats. Att trygga rätten till en bostad och en god bostadsmiljö genom att enbart kalibrera bostadsmarknadernas funktionssätt är otillräckligt.

Den osäkerhet som regeringen nu har skapat på bostadsområdet bidrar knappast till att öka förutsättningarna för dem som saknar bostad. Något annat var heller inte väntat när man tittar bakåt och ser på hur bostadsbyggandet och sysselsättningen inom byggnadssektorn har utvecklats under tidigare borgerliga regeringar. De i särklass värsta åren för byggsektorn inträffade under de år Bildt regerade. Men även de år Ullsten var statsminister och under Fälldins tre regeringsbildningar rasade byggandet. Det är svårt att i statistiken under de senaste 60 åren hitta några perioder med en så katastrofal utveckling som de med borgerligt styre.

Med tanke på att det normalt tar något år innan förändrad regeringspolitik får fullt genomslag så är det än mer oroande att regeringens första kapning av bostadspolitiken i budgeten för 2007 redan slagit ut en stor del av byggandet av hyresrätter.

Fel! Okänt namn

Miljöpartiets bostadspolitik

Miljöpartiets politik kan uttryckas som en politik baserad på solidaritet med djur, natur och de ekologiska systemen, med kommande generationer och världens alla människor. Denna grundvärdering anser vi ska genomsyra alla politikområden.

Vi menar att den enskilda är lika beroende av ett hem och en bostad som av arbete och fritid. De är alla nödvändiga förutsättningar för ett gott liv. Avsaknaden av en bostad medför att det är svårt för den enskilde att verka i samhället som en fullvärdig medborgare. En bostadspolitik som enbart vilar på vad marknaden kan erbjuda ställer stora grupper utan bostad. Därför krävs en solidarisk och långsiktigt hållbar bostadspolitik. Alla har rätt till en bostad. Miljöpartiet vill ha en aktiv bostadspolitik där bostadsbrist byggs bort och fördelning av bostäder sker med sociala utgångspunkter. Det är viktigt att boendet även kan erbjudas till en rimlig kostnad. Miljöpartiet vill underlätta för invånarna att finna en passande bostad. Vi menar att hyresrätten fyller en viktig funktion som upplåtelseform dels för att underlätta rörlighet i samhället, dels för att den som inte vill äga eller saknar resurser att köpa sin bostad ska ha ett rimligt utbud. Hyresrätter ska i huvudsak fördelas av kommunala bostadsförmedlingar.

Värdet av fastighetsbeståndet i Sverige uppskattas till runt 5 000 miljarder kronor och en stor del av de resurser i form av energi och material som förbrukas av samhället förbrukas i boendet. Den byggda miljön och då inte minst flerbostadshusen har en mycket lång medellivslängd, vilket ställer stora krav på långsiktighet. Vi menar därför att det är av yttersta vikt att man bygger på ett ekologiskt hållbart sätt och att bostäderna blir energieffektiva. Boendemiljön är viktig inte bara för det sociala välbefinnandet utan också för den fysiska hälsan. Därför ska bostäderna vara sunda. Några exempel på folkhälso- och miljöproblem är förekomsten av gifter, mögel eller buller, bristfällig ventilation och underhåll samt hanteringen av avfall. Även rökintrång från rökande grannar har blivit ett allvarligt problem.

Bostadssegregationen skapar klyftor i samhället och ett tydligt utanförskap. Regeringens politik minskar inte detta utan bygger snarare på problemet. Miljöpartiet vill förändra detta genom färre ensidigt byggda bostadsmiljöer och fler varierade bostadsområden med olika slags hustyper och upplåtelseformer. Det är viktigt med bostadsområden som präglas av hög grad av självförvaltning och god tillgång till såväl naturmiljöer som fritidsaktiviteter. De ombildningar av allmännyttiga hyreslägenheter till bostadsrätter som nu genomförs hotar en sådan utveckling eftersom de styrs av kortsiktigt spekulationsintresse i stället för av en medveten planerad förändring av sammansättningen av upplåtelseformer i de olika områdena. Riskerna är att skillnaden mellan centrum och förorter blir än mer cementerad.

Förslag till åtgärder

Bostadspolitiska mål

Regeringen föreslår att de socialpolitiskt frammejslade bostadspolitiska mål riksdagen antagit ska avskaffas och ersättas med målet att upprätthålla en väl fungerande marknad. Det är lätt att se att det av regeringen föreslagna målet inte uppfyller det åtagande regering och riksdag ålagt sig själva i regeringsformen. Miljöpartiet vill därför behålla dagens bostadspolitiska mål. Vi föreslår därför riksdagen att avslå förslaget till förändrat mål, vilket bör ges regeringen till känna.

Neutralisera orättvis skattebelastning

Hyresgäster bör ges samma möjlighet till avdrag för boendekostnader som andra boende. Hyresgästen belastas med den fulla räntekostnaden medan den som äger sin bostad får 30 % av sin räntekostnad subventionerad av staten. Exempelvis skulle hyresgäster kunna få en liknande möjlighet genom att göra 25 % av hyran avdragsgill. Hyresrätten är den hårdast beskattade boendeformen och i kombination med avdragsrätten för kostnader för bostadsräntor i egnahem och bostadsrätt kan hyresrätten inte konkurrera på lika villkor. Regeringen måste i någon form lägga till rätta den orimliga orättvisa som råder mellan skattebelastning för olika upplåtelseformer. Det här kort skissade förslaget bör ges regeringen till känna som en möjlig lösning.

En politik mot bostadsbrist

Liksom det finns en sjukvård, skola, äldreomsorg och en arbetsmarknadspolitik för alla krävs en bostadspolitik som ser alla. Bara då kan samhället leva upp till sina åtaganden och se till att alla kan bo bra. Regeringens bostadspolitik går i motsatt riktning.

Slopandet av räntebidraget och investeringsbidraget till hyresboendet ledde, enligt enkäter genomförda av SABO och Hyresgästföreningen, till att hyresvärdarna ställde in byggandet av 11 000 hyreslägenheter, vilket motsvarar nära två års produktion. Effekterna börjar nu också bli synliga i SCB:s byggstatistik. Samtidigt visar Boverkets bostadsmarknadsenkät att det framför allt är små hyreslägenheter som efterfrågas.

En nyligen publicerad undersökning om unga vuxnas boende visar att 245 000 personer i åldern 20–27 år efterfrågar egen bostad och att det behövs ytterligare 158 000 bostäder för att tillfredsställa deras efterfrågan. Det är en kraftig ökning sedan 1997 då efterfrågan var 99 000 bostäder trots att antalet unga då var större. Orsaken till detta är troligen den tydliga förbättring i ekonomin som den av gröna inslag genomförda politiken de senaste åren resulterat i.

Fel! Okänt namn på

En mindre andel av de unga vuxna har egen bostad, 100 000 bor i andra hand (60 000 1997) 19 % bor hos förälder (15 % 1997). Samtidigt vill nästan alla ha en egen bostad. Många, speciellt bland dem som efterfrågar egnahem och bostadsrätt, klarar inte dagens priser i tillväxtregionerna. Det behövs därför ett större utbud av prisvärda bostäder.

Slopandet av räntebidragen innebar att samhället inte längre har ambitionen att ge de olika boendeformerna jämbördiga villkor. Syftet med bidragen var att ge hyresboendet en förmån motsvarande egnahemsbostädernas räntebidrag. Investeringsbidraget bidrog inte bara till att flera små lägenheter byggdes, det dämpade dessutom byggprisökningen. Att återställa balansen mellan de olika upplåtelseformerna i skattehänseende är en rättvisefråga och en nödvändighet och därför ett krav som riksdagen bör ge regeringen till känna.

Marknaden kommer inte att tillgodose behovet av hyresrätter till rimliga kostnader på våra tillväxtmarknader under de villkor som råder idag. Därför krävs ett långsiktigt program för byggande av 150 000 hyresrätter under tio år. Det innebär en årlig produktion motsvarande 1 % av de idag befintliga hyreslägenheterna.

För att detta ska klaras måste staten ta initiativ till ett partnerskap mellan byggindustri, byggherrar, hyresmarknadens aktörer, kommunerna och staten med syfte att undanröja hinder för byggandet av fler hyreslägenheter. Att detta är mycket angeläget bör riksdagen ge regeringen till känna.

Bostadsfinansiering

Avsaknaden av statliga investeringsbidrag och kreditgarantier till byggandet av hyreslägenheter ger en orimlig kostnadsbild och riskhantering för hyresvärdarna. På de flesta orter är det idag omöjligt för hyresvärdarna att konkurrera med de kostnader och risker som gäller i bostadsrätt och ägda boenden. Finansieringsformer för kooperativa hyresrätter behöver likaledes utvecklas för att den formen av upplåtelse ska klara av att bli ett attraktivt alternativ. Behovet av ett statligt finansieringsansvar för att åstadkomma en rättvis kostnadsbild för byggandet av hyresrätter bör ges regeringen till känna.

Underhållsfinansiering

Bostadsföretag bör få avsätta en del av vinsten eller överskottet till investeringskonton för att kunna finansiera underhåll och investeringar med medel som man inte behövt skatta för. Det ger möjlighet att jämna ut kostnader över tid och att undvika kraftiga hyreshöjningar i samband med upprustningar och ombyggnader. Det behövs i synnerhet om stora delar av det så kallade miljonprogrammet ska kunna rustas upp. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på former för sådana avsättningar.

Underlätta samverkan och självförvaltning

Skatten på självförvaltning och hushållsnära tjänster i hyresrätten bör sänkas. Att stimulera självförvaltning är en effektiv åtgärd för att öka den sociala samhörigheten i utsatta bostadsområden. I hyresboendet finns en rad hushållsnära tjänster som inte omfattas av den skattesänkning som infördes vid halvårsskiftet. Detta är ännu en reform som har ökat på orättvisan mellan olika grupper i samhället. Att skattelättnader så utstuderat knyts till ägande är ett klart uttryck för den ideologisering av politiken som maktkartellens politiska förslag innehåller. Att vägra privat ägande ska på alla sätt bestraffas är det tydliga budskapet. Vi menar att regeringen måste återkomma till riksdagen med förslag som utjämnar dessa orättvisor.

Behovet av stabilitet vad gäller hyresnivåer

Stabila, långsiktiga ramar måste gälla för fastställandet av hyror och därför måste bruksvärdessystemet och ett hållbart hyrestak säkerställas. Fastighets-skatten skapade stor otrygghet bland många boende eftersom den styrdes av allt högre marknadspriser på bostäder. En övergång till en marknadsstyrd hyressättning skulle inte resultera i fler bostäder, men däremot göra hyresboendet utsatt för samma fluktuationer på bostadsmarknaden som fastighetsskatten medförde i egnahem. Det är svårt att se hur regeringen ska kunna leva upp till den i grundlagen fastslagna skyldigheten för staten att garantera varje medborgare värdigt boende om bruksvärdessystemet slås sönder. Riksdagen bör ge regeringen detta till känna.

En bostadspolitik för social integration

I integrationsdebatten har fokus framför allt legat på åtgärder som syftar till integration på arbetsmarknaden. Konkreta förslag om hur man kan åstadkomma en ökad integration med bostadspolitiska åtgärder är mer sällsynta.

Samtidigt som en allt större del av befolkningen bor i de stora städerna och framför allt i storstadsregionerna ökar inkomst- och förmögenhetsklyftorna. Sammantaget medför det att bostadssegregationen ökar; rikemansreservaten blir fler liksom fattigghettona. För samhällets del är det en negativ utveckling eftersom de sociala motsättningarna ökar samhällets kostnader. I stadsdelar där en stor andel av befolkningen bär på ekonomiska eller sociala problem finns ofta stor otrygghet. De här stadsdelarna kännetecknas ofta av dåligt underhåll och dåliga kommunikationer och en samhällsservice som sällan står i nivå med behoven.

Till det här kommer att det i delar av miljonprogrammet finns ett omfattande upprustningsbehov. Att lägga hela kostnaden för det på de boende i områdena skulle medföra mycket kraftigt höjda hyror.

För att framgångsrikt kunna motverka de negativa följderna av bostadssegregationen och genomföra en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar

Fel! Okänt namn på

upprustning av miljonprogramsområdena krävs samordnade insatser från en rad aktörer. Staten kan ta initiativ till en sådan samordning av insatser från kommuner, bostadsföretag, kommunala förvaltningar och kollektivtrafik, byggföretag, de boende och frivilligorganisationer. Staten kan också bidra med stöd till energibesparande åtgärder och på så sätt bidra till att energieffektiviteten i hela bostadssektorn ökar. Riksdagen bör ge regeringen till känna vad som här sagts om behovet av samordnade insatser för att motverka ytterligare segregation.

Behovsanpassad resurstilldelning

Flera studier tyder på att de utsatta stadsdelarna är underförsörjda i jämförelse med andra stadsdelar. Sammansättningen av befolkningen medför att behoven av samhällsservice av olika slag är betydligt högre än vad som faktiskt anslås. Någon systematisk och mer omfattande genomlysning av detta slag har dock ännu inte genomförts och Miljöpartiet ser därför gärna att en sådan genomlysning genomförs. Behovet av detta bör ges regeringen till känna.

Ökat boendeinflytande

Ett sätt att stärka den sociala samhörigheten och tryggheten i ett bostadsområde är att de boende ges inflytande och kontroll över sina hem och områden. Miljöpartiet vill därför att aktiv självförvaltning ska uppmuntras, oberoende av om man bor i hyresrätt eller i bostadsrätt. I flerfamiljshus ska inflytandet gälla huset som helhet och dess närmaste omgivning. Den enskilde ska ha vetorätt mot åtgärder som berör hans eller hennes lägenhet om följderna blir avsevärda hyreshöjningar. Riksdagen bör ge regeringen detta till känna.

Erfarenheter av diskriminering i andra länder

Det förekommer en omfattande etnisk diskriminering på bostadsmarknaden. Det har belysts när det gäller hyresvärdar, men det förekommer sannolikt också en omfattande diskriminering bland bostadsrättsföreningar och fastighetsmäklare. Problemet är att det är svårt att upptäcka och beivra diskrimineringen med de medel som idag står till buds. Etnisk diskriminering är ett förhållandevis nytt fenomen i Sverige, men i andra länder har man utvecklat en lång rad medel för att komma tillrätta med detta. Därför bör en studie med den inriktningen genomföras. Riksdagen bör ge regeringen detta till känna.

Bostadsförmedling

Ett sätt att motverka diskrimineringen på bostadsmarknaden är att införa kommunala bostadsförmedlingar med full offentlig insyn liksom att hyresvär-

dar öppet redovisar de krav de ställer på presumtiva hyresgäster. Miljöpartiet anser att all förmedling av bostäder bör ske på ett sätt som ger alla medborgare samma möjligheter. Vi anser att detta bäst kan uppnås om förmedling i huvudsak sker genom kommunala bostadsförmedlingar.

Vi är väl medvetna om att inte alla partier delar vår uppfattning på detta område. Vi föreslår därför att regeringen låter utreda och föreslå riksdagen en något mindre ingripande och därmed även mindre demokratisk reform. Vi föreslår att fastighetsägare ska lämna två tredjedelar av sina lediga lägenheter till bostadsförmedling, som i huvudsak bör vara kommunal och drivas med fullständig öppenhet. Med en väl fungerande öppen redovisning så bör den osunda marknaden med andrahandskontrakt försvinna. Detta bör ges regeringen till känna.

Sunda och långsiktigt hållbara bostäder

Bostadshus måste uppfylla högt ställda miljökrav. Flera hundra tusen personer lider av olika sjukdomssymtom som en följd av dålig ventilation, dåliga byggmetoder och giftiga byggmaterial. I år har omfattande mögelskador avslöjats även i tämligen nyproducerade hus där orsaken visat sig vara nya förklarade byggmetoder.

Bostadssektorn står också för en mycket betydande del av sopberget. När bostäderna blir avfall är det viktigt att de består av icke-toxiska organiskt nedbrytbara material.

Till det kommer att energiförbrukningen i fastigheter står för ca 40 % av den totala energiförbrukningen. En grön politik är ofullständig utan en grön bostadspolitik. Utmaningen att klara klimatfrågan ställer alla långsiktiga investeringsfrågor på sin spets. Allt fler börjar sakta inse att vi inte har stort utrymme för att göra fel sett i ett längre perspektiv.

Boverkets frivilliga samråd bygga-bo-dialogen kommer på sikt att leda till en mer uthållig bostadssektor. Genom att göra åtaganden och genomföra insatser för en bättre miljö går företag, kommuner och myndigheter i spetsen för en hållbar utveckling av bygg- och fastighetssektorn. De tre områden som särskilt prioriteras är hälsosam innemiljö, effektiv energianvändning och effektiv resursanvändning. Inom ramen för dialogen utarbetas olika rekommendationer exempelvis för miljöklassning av byggnader. Det är viktigt att dessa rekommendationer integreras i Boverkets byggregler – BBR – och att Boverket ges i uppdrag att genomföra detta. Detta bör ges regeringen till känna.

Effektivare fjärrvärmemarknader

Fjärrvärmerna är den dominerande uppvärmningsformen i tätorter i 85 % av kommunerna och spelar stor roll för övergången till miljövänlig uppvärmning av bostäder. Vär så viktiga som miljövänliga energikällor är att taxor och tariffer utformas så att det lönar sig att spara energi. Ett problem på många

Fel! Okänt namn på

orter är att fjärrvärmeföretaget har en monopolsituation som det utnyttjar till att genomföra stora prishöjningar. Generellt sett har de kommunala ägarna ett lägre fjärrvärmepris. De som höjt sina priser mest sedan år 2000 är Fortum, Rindi Energi och Vattenfall. Den övervakande myndigheten Energimarknadsinspektionen gör bedömningen att en ”utökad reglering av fjärrvärmemarknaden behövs för att skydda kunderna mot oskälig prissättning och bidra till ett långsiktigt förtroende hos kunderna för fjärrvärme som produkt”. Risken är att övergången till fjärrvärme hejdas och att kommuner och bostadsföretag bygger upp nya, separata fjärrvärmeföretag vid sidan av de företag som finns idag. Tydligare regler för konkurrens så att flera leverantörer kan använda befintliga distributionssystem behövs. Det är viktigt att ta till vara de erfarenheter som finns från elmarknaden så att både underhåll, utbyggnad och finansiering av distributionsnäten säkerställs. Problemet med incitament förushållning när infrastrukturen utgör den huvudsakliga kostnaden måste få nya lösningar. Regeringen bör efter utredning återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder och eventuella regleringar.

Energiaktiva tak

Bebyggelse och boende svarar för drygt 40 % av Sveriges totala energiförbrukning. Direktverkande el och fossila bränslen värmer än i dag alltför många bostäder. Att minska energiförbrukningen genom bättre isolering och att använda en allt större andel förnybara energikällor är ett viktigt steg för ett långsiktigt hållbart boende.

Miljöpartiet vill ge fortsatt stöd till utvecklingen av olika förnybara energikällor, som solvärme, solceller, biobränslen och andra tekniska lösningar som underlättar en effektiv energianvändning. Potentialen för användning av solenergi är stor även i Sverige, och energibehovet i moderna hus är i huvudsak kopplat till användningen av varmt vatten som ofta är större på sommaren än på vintern. Behovet av värme på vintern är i dag marginellt större än behovet av energi för kyla i ett modernt hus på sommaren. Att använda hustak och fasader som energiaktiva ytor för att minimera behovet av utifrån tillförd energi är därför en självklart bra långsiktig lösning. Trots att inga regler har föreskrivits det är ändå en stor andel av våra hustak vända i för solenergi lämpligt solläge.

För att nå målet att vart fjärde tak senast år 2020 ska vara klätt med solfångare eller solceller krävs inte bara morötter utan även styrande regler. En modern bygglagstiftning bör innehålla regler inte bara om energisnåla lösningar och hållbara materialval utan även om att yttre ytmaterial på nya byggnader så långt möjligt ska ta till vara den energi som faller på byggnaden. Ett sätt att styra i den riktningen är att bygglagstiftningen innehåller regler om nybyggnation som ställer krav på energiaktiva tak. Samma krav borde kunna ställas när det är dags att byta tak på miljonprogrammets alla byggnader och andra stora renoveringsobjekt.

Spanien och Portugal har nyligen infört en lagstiftning om solfångare på nybyggnader och renoveringar som borde kunna ligga till grund för initiativ i

Sverige. Regeringen bör utreda och återkomma till riksdagen med förslag på hur ett regelverk i bygglagstiftningen kan se ut för att få en kraftigt styrande effekt. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna som sin mening. Riksdagen bör vidare ge regeringen tillkänna som sin mening att målet bör vara att vart fjärde tak ska ha solfångare år 2020.

För att påskynda utvecklandet av bättre ytmaterial för tak och fasader där hög skyddande kvalitet kombineras med den energiaktiva funktionen i solceller och solfångare så bör staten ge lämplig myndighet i uppdrag att genomföra samordnade teknikupphandlingar. Det är en sorgligt bortglömd men mycket framgångsrik metod att påskynda utveckling och även för att sänka priserna på produkter som ännu inte nått ut på en större marknad.

Hemlöshet

Att vara utan bostad skapar försämrad livskvalitet och inverkar negativt på hela individens livssituation, oavsett omständigheterna kring den bostadslösa. Utan hem blir det ytterst svårt att tillgodogöra sig sina rättigheter, sköta arbete eller annan sysselsättning, umgås med nära och kära etcetera. Att ta sig ur hemlösheten och etablera ett varaktigt boende med de höga hyror som tillgängliga bostäder har är svårt, och eftersom det är svårt att få jobb utan bostad och bostad utan jobb hamnar bostadssökande lätt i ett ”moment 22”. Det är nödvändigt med en granskning av hur kommunerna uppfyller sitt bostadsförsörjningsansvar utifrån den hemlöshet som drabbar många människor. Vidare bör en rättighetslagstiftning som ger alla i Sverige rätt till en bostad införas. Riksdagen bör begära att regeringen återkommer med förslag till en sådan lagstiftning.

Hemlösa är ingen homogen grupp med några speciella egenskaper, utan det gemensamma är avsaknaden av en fast bostad. Studenter, ungdomar, arbetslösa, allergiska, personer med ekonomiska problem och psykiskt sjuka är några utsatta grupper på bostadsmarknaden.

Sverige har välutvecklade normer för hur en bostad ska se ut. Kvalitetskraven är högt ställda på nybyggnationer. Tanken är god utifrån idén att ingen ska behöva bo med lägre standard av ekonomiska skäl. En del kan dock vilja bo i bostäder med fullt dräglig men lägre kvalitet och med möjlighet att successivt anpassa sig till normstandard, utifrån sin situation i livet.

Missbruk, psykisk ohälsa, betalningsanmärkningar, vräkning, arbetslöshet och bostadsbrist uppges som problem bland många hemlösa. För att komma till rätta med dessa orsaker finns det få insatser i dag då de flesta hyresvärdar, inklusive allmännyttan, har krav på en stabil ekonomisk situation för att ge den enskilde ett hyreskontrakt, och man godkänner inte försörjningsstöd från socialtjänsten som en stadigvarande inkomst.

Inga barnfamiljer ska kunna vräkas. Kommunen måste ta aktiv kontakt med de familjer som har problem med sitt boende. Så snart kronofogdemyndigheten får veta att vräkning kan komma att bli aktuellt, bör den meddela socialnämnden i kommunen. Socialnämnden ska då vara skyldig att snabbt ta fram en handläggare, så att de hinner göra något innan vräkningen verkställs.

Fel! Okänt namn på

Riksdagen begär att regeringen återkommer med ändringar i lagstiftningen i denna del.

Anständiga bostäder är den bästa praktiska lösningen för hemlösa eftersom härbärgen och andra tillfälliga lösningar bara är ett sätt att upprätthålla problemet med hemlöshet, inte ett sätt att lösa det. Den sociala bostadspolitiken bör stärkas genom en ny lag om inrättandet av bostadsförmedlingar med inriktning mot sociala strävanden och integrationssträvanden. Dessa bostadsförmedlingar ska få ekonomiska bidrag för att köpa upp lägenheter till förmån för hemlösa. Genom slumpvis och anonym utplacering av dessa lägenheter motverkas stigmatisering och segregation. Som förebild för denna bostadsförmedling används den finländska modellen Y-foundation, som är en bostadsstiftelse för hemlösa. Socialtjänstlagen borde vara tillräcklig för att avgöra i vilken situation en person ska befinna sig för att, enligt ovan nämnda modell, få möjlighet till en permanent bostad. Riksdagen bör begära att regeringen återkommer med förslag till en sådan lagstiftning.

Förtätning av städer och klimatmål

Transporterna är kanske det svåraste området att lösa i ett allt svårare energiförsörjningsläge. De fossila energislagen står oss inte till buds i det oändliga. Detta börjar nu bli klart för allt fler. Byggd miljö byggs för långa tider och har stor påverkan på behovet av transportarbete. Egentligen borde den byggda miljön för länge sedan ha utformats med tanke på de svårigheter vi nu ser framför oss. Kunskaperna har funnits i många år men samhället har inte velat ta till sig den obehagliga sanningen.

Såväl när det gäller bostäders lokalisering, närheten till service, rekreativsmöjligheter, skolor och mycket annat samt deras utformning så måste nu klimathänsyn tas så långt möjligt. Det innebär exempelvis att transporttänkande i stil med den så kallade bandstaden och förtätningar av befintliga byggda miljöer liksom ökad integration av arbetsplatser i bostadsområden kan vara nödvändiga utvecklingslinjer. Det räcker inte med att vi ändrar livsstil utifrån de nya förutsättningarna, vi måste även bygga vårt samhälle för det nya sättet att förhålla sig. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Stockholm den 4 oktober 2007

Jan Lindholm (mp)

Karla López (mp)